

מכתב על אדות השבת ביאפאן

בדבר השאלה אימתי שבת בסאן פראנציסקא וביאפאניא במרחק צ' מעלות מירושלים העיקר בעיני לעשות כדעת בעל המאור ואינו נדחה בשביל איזו קושיא, ולא מצאנו למי מהראשונים שחלקו עליו. ובעל "יסוד עולם", היה רק מלומד בחכמות ולא פוסק, וגם כפי הנראה אינו חולק רק על ענין המולד, אבל לא על ענין השבת ואת הרדב"ז לא ראיתי. ואם לפני כמה שנים חשבתי כי בעל המאור, כיון שהוא מתחיל את חשבון ימי השבוע מירושלים, ומאחר את החשבון בי"ח שעות למקום המזרח, כי לפי דבריו המקומות שמירושלים עד המזרח למזרח של ירושלים מאוחר עוד יותר, והבאתי ראיה מקבלת אנשי בבל ופרס שיושבים שם עוד מימי עזרא הסופר ויחזקאל הנביא והאמוראים, כי לא גלו משם, והרי הם מקובלים שהשבת אצלם לפני השבת של ירושלים בשעות ולא מאוחר, חשבתי כי נצחה בזה דעת בעל המאור. וחלקו עליו, כי כיון שלא הזכיר בעל המאור על אודות מקום המרחק של מזרח ירושלים עד קצה המזרח נראה כי הוא מודה ששם השבת לפני הזמן של ירושלים, ואינו מאחר את השבת לאחר הזמן של ירושלים, רק ממערבה של ירושלים עד קצה המזרח שהוא בערך סאן פראנציסקא (צ"ל יאפאן). והביא הגאון ר' מיכל ראזענבערג זצ"ל ראיה, שהרי עבר הירדן למזרח של ירושלים וכי כסבור בעל המאור שהשבת בעבר הירדן מאוחר להשבת של ירושלים, שהוא דבר שאי אפשר. ונמצא שאין קושיא על בעל המאור. ובפרט שעל סמך קושיא אין לדחות דעת פוסק גדול כבעל המאור במקום שאין הראשונים חולקין עליו, והרי הרמב"ן לא השיג עליו בזה, והרי הישראלים להבדיל הגוים שבאותם מקומות (סאן פראנציסקא) מתנהגים כדעת בעל המאור ואין לנו לשנות מנהגם.

שמחה זעליג

בשולי המכתב: והנה בדבר יאפאניא שהכוזרי, אשר גם הוא כדברי בעל המאור, כותב כי צין והיא חינא ויאפאניא מאוחרת להם השבת לשל ירושלים בי"ח שעות, והרי הישראלים בתארבין שהיא מארץ חינא אינם מתנהגים כבעל המאור, נראה שלענין התפילה שהוא ענין דרבנן לא נשנה ממנהג הישראלים היושבים שם. ולענין איסור דאורייתא יש לחוש לדעת בעל

המאור שהשבת מאוחרת לשל ירושלים גם כן באופן שמקדימין וגם מאחרים להשבת שלנו.

זה המכתב שלח זקני הגאון שליט"א ליוסף דב בנו של אב"ד דבריסק אשר כעת הוא בירושלים. זמן המכתב בערך ט"ו שבט. יש עוד מכתב שכתב אליו אבל אינו עכשיו תחת ידי. עיין בעל המאור ראש השנה כ' ע"ב, כוזרי מאמר ב' פרק י"ט כ' ריטב"א על ראש השנה שם תשובת הרדב"ז ז"ל. כל היראים פה נוהגים כדעת זקני הגאון שליט"א חוץ מהגר"א קאטלער שהוא סובר שהעיקר שש שעות קודם. והאב"ד דבריסק סובר שהעיקר י"ח אחר ירושלים וצריך להחמיר גם כן קודם כמעט כמו זקני הגאון שליט"א. והנה תלמידי האב"ד דבריסק בכעס גדול על הגר"א קאטלער על שהוא חולק על זקני הגאון שליט"א ועל האב"ד דבריסק, והוא מקיל במקום שזקני הגאון שליט"א מחמיר.

ה ע ר ת ה ע ו ר ך : המכתב הנדפס בזה נכתב בשעתו ע"י אחד מזקני ההוראה שבדור, הגאון ר' שמחה זעליג, ראב"ד ור"מ בבריסק דליטא, מי שעקבותיו נעלמו יחד עם מיליונים מאחינו שבאירופה. המכתב נשלח לבן בתו שנמצא בשאנגהיי עם הפליטים משיבת קלעצק. זה האחרון העתיק את המכתב ושלחו לאחי אמו, הרב מ. א. ריגער בניו יורק, מי שהמציאו לידי. הואיל ומעטיים הם הדברים שבכתב שנשארו מהגרש"ז הנ"ל, ויש במכתב זה משום השלמת בירורה של שאלת קו התאריך הבין לאומי וקביעת השבת וקיומה, שאלה המתבררת על עמודי "תלפיות", הנני נותנו כאן במילואו עם הערת מעתיקו.

